

pravnih in prijaznih razmerah, kajti to nam je poroštvo mirú. Za notranje-državno, državnoopravno razmerje pa, na podlagi katerega bi Avstrija postala del nemškega cesarstva . . . (Živahen ugovor in oho! na levi — prav res! na desni.) Prosim, gospoda moja, kaj pa se razume pod državnoopravno zvezo? V vsakem državnoopravnem razmerju mora biti nekdo gospodar; ali si morda mislite tako državnoopravno razmerje, kjer naj bi se avstrijski cesar s pruskim kraljem vrstil. (Poslanec Fiegl: Zveza na državni pogodbi!) No, če tega ne, potem pa nameravate Avstrijo v tako razmerje z Nemčijo spraviti, v katerem sta danes ž njo Saksonska in Bavarska. (Ugovor in posmehovanje na levi!) Kolikor sem jaz jurist (poslanec Pernerstorfer: Pa slab!) si tega pač ne morem drugače razložiti; vi morate skovati popolnoma nove državnoopravne teorije in jih uvesti na univerze, sicer mi to ne gre v glavo. Kje pa so tisti državni dohtarji? (Veselost na desni.) To, kar sem rekel, je vendar državnoopravni nazor, ki ima vso drugo daljavo, kakor pa so naši napori.

Govorili ste, gospoda moja, o ustavoverstvu in ste nam očitali, da nismo ustavoverni. Gospoda, meni se zdi, da se je veter v novejšem času presukal, kajti tista gospoda, ki se je poprej imenovala ustavoverno, znebila se je uže zdavnej tega imena. Mislim, da je to storila iz tega vzroka, ker jim je ustava sedaj nekoliko neprilična (radost na desni), mnogo bolj neprilična, kakor nam. Resnica je, da smo v poslednji dobi mi bili tisti, ki smo morali ustavo braniti pred Vašimi napadi! (Dobro, dobro! na desni.) Mi smo morali tiste postave pred Vami braniti, katere ste Vi sami napravili in katerih bi se sedaj radi znebili!

Mislite si, kar Vam drago, zagotovim pa Vas lahko, da Vam ne pripoznamo nikake prednosti, kar se tiče varstva države, njene mogočnosti, njene enote in posebno pa njene neodvisnosti in suverenitete. (Živahna pohvala na desni.) (Dalje prih.)

Iz državnega zbora.

V marsikaterem oziru zanimiva bila je 9. seja zbornice poslancev 19. oktobra t. l., ker govorili so trije levičarski poslanci one vrste, katera je v zadnjih letih začela vspešno spodrivati voditelje bivše ustavoverne stranke. Govoril je namreč veliki Nemeč Křepek, rudečelasi kmetski kričač, kateremu je sledil od desnice dr. Greger, potem pa je dolgo in ostudno kvasil in kričal največji razsajalec Knotz, za njim knez Alfred Lichtenstein, konečno pa je hotel še Plener strahovati predsednika Smolko, ker ni hotel k redu pozvati grofa Taaffeja.

Křepek sam naznanil je začetkom svojega z golih fraz sestavljenega govora, da hoče govoriti kot kmet. Držal se je res tega predmeta, pa posebno z namenom, vladi očitati, da za kmete nima družega kot obljube.

Dolgo je obiral kosti zarad obljubljenih postav in dednem nasledstvu pri kmetih, dalje je očital vladi, da kmetu ne zniža davka, ne zniža vožnine pri državnih železnicah, tudi pogodbo o severni železnici spravil je v govor, akoravno si je pri tej vlada pridržala prav vse pravice gledé določevanja vožnine, konečno je trdil, da vlada kmetu hoče odvzeti edino, kar ima — dobro šolo. S temi potezami označen je nov Nemeč Křepek popolnoma, in ako se posname ves vtis njegovega ne dolgega, po vsem praznega govora, reče se lahko na kratko, tako govori kričač v kmetski krčmi, ki vso svojo modrost zajema iz malovrednih časnikov, kateremu pa tudi samo največa nevednost ne zamore kaj verjeti in mu kaj zaupati.

Ako hoče zbornica poslancev po Křepeku meriti zavednost in razumnost nemških kmetov na Českem tedaj mora te milovati ne zavolj zavoljo zatiranja Nemcem na Českem, temveč zato, ker se pusté zapeljati, da si izberó tako malo zavedenega zastopnika v državni zbor. — Drugi govornik dr. Greger z desnice govoril je tudi to pot z veliko mirnostjo, drastično pa hladnokrvno opisujoč razmere na Českem. V obširnem, gladkem in ne žaljivem govoru dokazal je, da nemir na Českem dela nemška stranka namenoma zato, da bi spodkopala tedanjo vlado in jo prevzela sama. Konečno pa zakliče levičarjem, naj uže sprevidijo, da v Avstriji ni „rojene“ vladine stranke, za kakoršno se smatra Nemška in pa da je ključ za rešitev narodnega naspotja samo v besedah prestolnega govora in adresne večine: „Enaka pravica za vse narode!“

(Dalje prihodnjič.)

Zabavne stvari.

Temu pod plaščem

ali

Rabljevo delo o polnoči.

(Po češkej „Narodnej knihovni.“)

I.

Strašna noč.

Po ulicah v Pragi je tema, da bi z dinamitom moral trgati jo, kedor bi hotel videti nebo, ki pod njim valí se grozna oblačina, kakor sodi — napolnjeni s kolo-mazom. Strašno, kakor kak gladen pes, tuli veter po ulicah, da kar klepečejo šipe po plinovitih svetilnicah, kakor bodo klepetali pogubljenim zobje o poslednji sodbi. Plin sam mežkra, kakor brlé svetilnice mrličem za glavami . . . Kedor koli mora o tej grozni noči iti z doma — vsakega polije gosta kurja polt . . .

Deset počasnih zvukov, ki oglašajo, da je deset ura, prodira iz praških zvonikov po ulicah Mnogo teh zvukov veter delí na tri, na štiri glase, da marsikedo, ki jih šteje, našteje petnajst — da, osemnajst udarcev. O poslednjem udarci ob zvon je o divjem viharji zvuk podoben poslednjemu obešenčevemu vskriku

II.

Neznana ženska.

Padla je zavesa in občinstvo gré iz gledališča. Razhaja se na vse strani.

Po eni manjših ulic v Pragi stopa neka dama. Gré iz gledališča, a sama . . . Grozno igra veter z nje gizdavim oblačilom, zlasti pa strastno pometa z njeno vlečko (šlep), da ima jo dama več pred seboj, nego za seboj.

Kedo je ta dama, to ostane zmerom zahaljeno v neprozorni zavoj skrivnostne teme.

Naglo se je ustavila, zaslišala je trojen žvižeg.

III.

Prijetje.

Dama se trese, otrpnilo jej je celo telo. — Klanice (taschen) padajo sè streh, napisi (firme) sè zidov . . . Razkačeni veter maje tobakarske kolibe, kakor trstičje.

Tri črne, zavite osebe so se prikazale na ulici. Zopet se je oglasil trojen prosunljiv žvižeg . . . in prikazale so se tri druge osebe.

sebojnim miru v državi kaj ležeče, take izgrede in naj pridejo od katere strani koli. (Dobro! in plosk na desni.)

Če se nam pa vedno trdi: „Glejte, vse to smo Vam uže zdavnej pravili: tako-le mora priti, tako-le bo prišlo in pa še hujše — no, gospoda moja, take besede niso družega, kakor izraz zadovoljnosti, da je res tako prišlo, in želja, da bi se še dalje med saboj ravjali. (Dobro! Res je tako! na desni.) Zakaj to? Jaz sem se vpričo lepega števila trdih Čehov javno izrazil, da tako rovanje smatram za nesrečo v našem narodu, ker mu je v očéh cele Evrope le na škodo, in naše dobro ime omadežuje. Nikjer nam niso na korist, kjer se taki izgredi objavijo; če bi pa moral po prislovcu: „iste fecit, cui prodest“ vprašati, pač ne vem, koga naj bi zatožil. Spominjam se, da je bila poprej neprestana govorica o zatiranji in o vznemirovanji nemškega naroda. Če se potem tako prerokovanje izpolni, takoj zavriščé: Glejte, tako je! Ali Vam nismo pravili? (Poslanec Pernertorfer: Kaj pak da!) To je toraj dokaz, da je sedanje ministerstvo vsemu temu vzrok in zarad tega več ostati ne more ter mora odstopiti in drugemu umakniti se. Tù imamo, kar nam je bilo dokazati!

Gospôda moja, ne štejte me med občudovalce sedanje sisteme, naravnost Vam povem, da ne! To sem tudi njegovim ekscelenci g. ministerskemu predsedniku v zasobnih pogovorih uže večkrat povedal, da sem z njegovo vlado v mnogem oziru nezadovoljen. Pred vsem drugim moram njemu in celemu ministerstvu očitati, da se pri vsem svojem početju preveč ozira na „qu'en dira-t-on“. (Kaj bodo pa drugi rekli?) Jaz mislim, da krepko, samozavestno in svojih dolžnosti zavedajoče se ministerstvo mora imeti svoj določen program, in mora vedeti, kaj da hoče doseči. Če hoče doseči izvršitev ustave, mora vedno pred očmi imeti, kaj mu ustava predpisuje za dolžnost in tem predpisom mora potem v praktičnem življenju znati pripraviti popolno veljavo, ne da bi se vprašalo: Kaj bodo rekli na Dunaji, kaj časnikarji, in kaj na Nemškem. (Dobro! na desni.) Na to-le: „Kaj bodo pa ljudje rekli?“ se je ministerstvo do sedaj preveč oziralo; to je njegova slabost in naša. (Tako je! na desni.)

(Dalje prihodnjič.)

Iz državnega zbora.

(Dalje.)

Za dr. Gregerjem dobil je besedo dr. Knotz, ki je par ur po svoji neotesani navadi s frazami in nalašč v ta namen zbranimi povesticami opisaval, kako se pod sedanjo vlado zatira nemštvo izrekoma Nemci na Českem, kako nestrpljivi so Čehi proti Nemcem, kako pristransk je cesarski namestnik na Českem in kako je narodnostni prepričanje uže tudi v našo vojno. — Te predmete vlačil in raztezaval pa dokazaval je brez konca in kraja s toliko hudovoljnostjo obrnjeno izrekoma zoper cesarskega namestnika barona Krausa, zoper tamošnje sodnike in pa zoper vojno, da je bil predsednik parkrat prisiljen pozvati ga k redu in da je tudi sicer neobčutljivemu grofu Taaffeju kri zavrela in ga prisilila k kratki odločni izjavi.

Da je bil govor Knotzov poln brezozirnih osebnih napadov, to je lahko razumljivo in se popolnem vjema z znanim značajem Knotzovim, prepojenim z nemško omiko one vrste, katera je nemštvu v največjo škodo, ker mu dela tudi iz najkrotkejših značajev nasprotnike. To je pravi prototip onih Nemcev, zoper katere je bil ne zdavnej obrnjen zeló ojster govor nemškega cesarjeviča.

Vtis Knotzovega govora bil je pomenljiv, kakor tudi lansko leto. Razburil je zbornico, razžalil je vlado in vse njene organe, večino je prepričal, da s takimi Nemci ni mogoče nikakoršnega porazumljenja in vsi zmernejši Nemci na levici sprevidijo po vsakem takem govoru, da je tako početje v škodo in nečast nemškega imena. Edino pristaši Knotzovi, katerim moramo prištevati tudi „rojenega“ ministra Plenerja, veselijo se ploskaje takih zmag — po receptu tevtonskih medvedožrcev.

Koj za Knotzom oglasil se je k besedi grof Taaffe in je odločno zavrnil napade na nenavzočega českega cesarskega namestnika in pa podtikanje narodnostnega prepričanja v vojni.

To je bilo Plenerju, Fiegelnu in njihovim somišljenikom povoda zadosti, zahtevati, naj ministerski predsednik prekliče očitane izrečeno proti Knotzu, da se po tej poti hoče naša vojna spraviti ob veljavo, in oziroma zahtevali so, da ga predsednik pokliče k redu. Pa zgodilo se ni ne eno ne drugo, akoravno so se enake očitane in zahteve ponavljale še drugi dan.

Knez Lichtenstein govoril je stvarno in mirno za addresso večine.

Zabavne stvari.

Temi pod plaščem

ali

Rabljevo delo o polnoči.

(Po češkej „Narodnej knižnici.“)

(Dalje.)

V.

Rabljevo delo o polnoči.

Pozna, da peljô jo navzdol po stopnjicah pod obok. Ustavili so se

„Zopet peljemo eno“ — spregovoril je eden izmed zahaljenih spremnikov z mrtvaškim glasom.

Glas, ki je krilil, kakor bi prihajal iz kake na pol segnjile rakve, opomnil je: „Torej enajsto!“ Zopet je vse tiho.

Po nekolikih trenutkih je dama povprašala: „Kde sem?“

„Pred tajnim pražkim sodstvom“ — odgovoril je glas, ki je bil prvič zakrilil, kakor iz na pol segnjile rakve.

Dama hoče kričati, ali ne more . . . strah je zdrgnil jej grlo tako, da bi ne pogoltnila ni svinčenega zrna.

Molčí . . .

Naglo, kakor s čaralno močjo, padla jej je obveza z očí . . . Dama je spregledala.

Stojí . . . o groza! . . . v veliki, s črnim suknom ovešeni sobani, nje stene so obogačene s človeškimi črepovi . . . z mrtvaškimi glavami . . . Sredi sobane na črni šarenici počiva čok, pri njem pa stojí moški s krinko na obrazu in v rudeči obleki, v desnici drží ogromno sekiro — kostenico. Ta človek je rabelj.

Plaha dama je spoznala ga takoj, videla je uže nekolikokrat namalanega rablja.

Grobovo tihoto v sobani moti majalo s svojim nepremenljivim tiktakom.

Dama se je ozrla v uro in grozno je vskriknila . . .

To je strašna ura . . . Na majalu se ziblje mrtvaška glava . . . številke kažeti dve kosti iz stegna . . . Kladvice ne bíje ob struno, bíje ob človeško glavo. — — Ura je polnoči. — —